

cum Angeli à Patisbus, & Concius alesantur non minus gratia creatoris conservari, quā conditos esse, & quicquid dicer ipse de conservatione Angelorum per gratiam, quā non excludit naturalem exigentiam, nos patiter dicemus de eorum creatione; Ad solutionem itaque argumenti secundum est res creatas non constitueret in Deo, ut sit auctor naturae debitus naturae, seu phisicum ex sola exigentia, vel naturali propensione ad aliquam formam, vel perfectionem, sed etiam quia ultra eam exigentiam propriis viribus attingere possunt distinctionem aliquam ultimam ordinatam ad perfectionem illā, & haec de causa insufflante anima humana est debita corpori organizato, quia agens naturale propriis viribus eum solum consueta generali Dei attingit dispositionem ad eam ultimam ordinatam, & qui non sicut attingit dispositionem ad gratiam, & gloriam, & formas alias supernaturales, quamvis anima nostra habeat naturalem capacitationem, ac etiam inclinationem ad illas, ut ad perfectiones fibi maxime consentaneas, quia tamen proris viribus nequit attingere aliquam proximam dispositionem ad illas, adhuc dicitur forma simpliciter supernaturales, & dona meritis gratuita, ita docet Scotus q. i. ProL & s. d. 24. q. n. C. & calib. frequenter. Cui doctrina est etiam ulterius addendum, quod licet res creatae cum naturali exigentia ad aliquam perfectionem, ac etiam aliqua virtute activa ad eam acquirendam inducent in Deo debitum naturale, & physicum ad secum concurrendum, quo modo est debita naturaliter igni conservatio à Deo, donec ab agente contrario destruatur nonquam tamen inducent debitum metaphysicum, quia non obstante tali exigentia in rebus, ac debito naturali ex parte ipsius, est adhuc absolutū omnium Dominus, & tale debitum cum agentibus naturalibus contrahit in predictis casibus non est ex natura rei, sed ex libera eius voluntate, id est in hoc sensu conservatio etiam ignis, donec ab agente contrario destruatur, dici potest gratuita, quatenus excludit debitum metaphysicum, licet neque dici supernaturalis, & miraculosa, quia adeo debitum physicum.

Hinc ad argumentum in forma, distinguo maiorem, Deus meritis omnia producit ad extra ut *gratia* excludit debitum metaphysicum, concedo; physicum, & naturale, nego, qui producit animam rationalem in corpore organizato cui talis debito, & accidentia suis subjectis connaturalia, & sic patiter dicendum ad probationem majoris, hic enim est perfectissimum producendi modus ad extra, ut omnia gratis producat, & sine illo debito metaphysico, quod si interdum intervenient debitum physicum, hoc minimè derogat Dei liberalitati, quia neque hoc est contractum ex natura rei, sed ex merito Dei beneficiorum, deinde nego minorem cum eius probatione, quia sola naturalis exigentia relata ad aliquam perfectionem non inducit debitum in Deo, ut patet de formis supernaturibus, nimirum gratia, & gloria, quia naturaliter inclinat ad has formas recipiens presentem in Scotti sententiā, & tamē adhuc supernaturales dicuntur, & meritis gratuita, sic ergo in proprio, quamvis aliqua natura creaturae, que intinsecus, & naturaliter habent exigentiam ad tempore, & libet, adhuc metet gratis creaturae, quia nullam habet vim nativam pro existentia sibi acquirenda, sed hanc tota ab extinsione agente medietat, & etiam dat, & non conceperit, quod talis exigentia induceret in Deo debitum naturale, & physicum nec metaphysicum, quare si Deus creaturam aliquam produxerit ab eterno, semper libera, & gratuita sibi fuisse talis producitur.

Concluendo ergo, potuisse à Deo ab eterno produci creaturā aliquam cum naturali exigentia eternitatem, quia talis exigentia illarum creaturarum non constitueret aliquid in necessitate gradū, in quo est Deus, non solum ob rationes adductus, sed ob rationem quoque à Scotto insinuatam l.d.2. q.7. s. tenendo igitur, ubi subtilissimè movet hoc dubium, quia sit differentia inter necessitatem Filii secundum Theologos, & creature necessitatem secundum Philosophos: cui dubio ita respondet, Philosophi ponentes creature necessitatem producere dicere, quia non possunt nisi contingere, & naturaliter exigentiam ad tempore, & libet, adhuc metet gratis creaturae, licet in illa entitate dependenter à causa necessitatis producente, filius autem habet entitatem formaliter necessitatem, & eandem cum producente; creature igitur si esset ex necessitate, non posset non esse circumscriptio omnino, cuius circumscripitione non implicat contradictionem, tunc absolute loquendo producitur talis creature, est meritis libera, & gratuita, & quatenus procederet ex libera, & gratiosa voluntate Dei, & sine illo debito saltem metaphysico, aliquo modo potest appellari grata, quia tenui Conclu. & pp. aliud ea, quia pertinent ad dominū creationis gratiam vocant.

Secundo arguit a priori, implicat creaturam naturaliter exigere proprietatem, quia necessaria involvit perfectionem repugnante in intis principiis ipsius creature, sed si possibilis est creature, quia naturaliter exigere eternitatem, illa naturaliter exigeret talenm proprietatem, ergo &c. Major patet, minor probatur, quia eternitas necessario involvit immutabilitatem etiā eternam per infinitam durationem; sed implicat creaturam exigere immutabilitatem etiā eternam per infinitam durationem; ergo repugnat creature naturalis exigentia eternitatis, major rursus istius prophylogis, mihi patet, minor probatur, quia de conceptu creature est perfecta subiectio ad creatorem, atque hoc tollit à creature per infinitam durationem, igitur nequit exigentia eternitatis esse connaturalis creature.

Res hoc argumentum, si ullius est valoris, absoluē probare nullam creaturam esse potuisse ab eterno, quod enim immutabiliter debetur talis creature conservari per infinitum tempus, non provenire ex naturali exigentia eternitatis, sed ex eo praeceps, quod talis res est ab eterno producta, sive talis res fit suapte natura indefessibilis, sive non, & tamē Amicus ibidem tenet concl. 2, creaturas natura sua corruptibles potuisse ab

ab initio articuli, quod talis producitur est contingens, & etiam aeternitas per tales productionem communica tali creature est contingens, & libet, licet fore ei connaturaliter communicata hoc est juxta eius inclinationem; Cum ergo major sit necessitas creaturæ ab eterno producitur secundum Philosophos, quam creature producibilis in casu nostro, & nihilominus illa summa necessitas non extrahet creaturam a suo ordine, & cum tanta necessitate adhuc staret dependentia causa prima non requirit agentem, ut confit ex Scoto discurſu; planè tantò magis id afferendum est de creature producibili in casu nostro.

QUESTIO SEPTIMA.

Anres temporales vero, & realiter aeternitatis coexistit presentia.

269 **P**roposita sententia negat presentiam futurorum in eternitate, ut certe, in infallibilitate cognoscatur à Deo, cum enim etiam in eorum sententiā cognoscit Deus futura in suo efficaci decreto, & hoc fieri ab eterno, planè opus non erat pro tali cognitione ad eternam creaturatum existentiam recurrere. Neque dicas id eos scire, ut salvante cognitionem Dei esse intuitivam, quae est rei existentis in se, & in propria existentia, nam revera eam presentiam rerum in Deo ab eterno inveniunt, ut scientiam Dei futurorum infallibilem, & certissimam facient, ad quod omnino impertinetis est ea realis, & physica presentia ab eterno, cum adhuc salvatur, quod a futurori notitia fit intuitiva, si ea cognoscatur in divina essentia suppositi decreti diuina voluntatis, cum sit objectum primatum eminentissimum, & perfectissimum continens objecta secundaria quoad omnes conditiones necessarias ad partem eorum immediatas intuitivam notitiam perducit, & sic presentia foret in propria, ac immediata reali presentia, in fratre videbimus; Hanc sententiam late tuerit Doctor p. d. 19. s. contra iudicium Lichet, Bargius, Vigetus, ac alii expositores, qui presentiam futuram secundum causam, & effectum, & actum, quod habet ex tua causa, coexistit actu, & sunt presentia eternitatis, verbis gratia, Antichristus, qui nobis futurus est, jam actu preteriti coexistit, & partem omnia praeterita respectu nostri coexistit, nūc eternitati. Dixi, praesentiam opinionem eam quoniam plurimum Thomistarum, nam multi alii ex scola D. Th. negant, eas tuisque eis opinione, & eis, & rati, ipsum esse locutis de presentia tantum objectiva in eternitate, non autē de reali, & physica, ut expunit Cajet, unde Sylvet, in rosa aurea tra. 3. c. 45. ait hanc esse non posse sententiam D. Th. quia ex sequentiā aliquid contra fidem, id est medium esse ab eterno, nec soliter D. Th. unico verbo probat tam difficiles propositiones, & Egidius Romanus ipsius D. Th. auditor, ac discipulus in castigatorio super hunc articulū negat omnino, hanc tuisque D. Th. opinionem, & Cajeitanus ipsius in hoc articulo fateretur vix illum ex discipulis D. Th. illam queri, & se etiam quindecim annis latuissim, sed nudius tertius dum super commentationem hujus articuli meditaretur, ope D. Th. illius siue veritatem planam, ac in manifesto posuit, id est similes verbis pertinat, quam ait de detinuntur cum Dei lumine, ac D. Th. suffrag. §. circa dicta.

Ex quibus etiam veritas deducit Fallos p. q. 1. art. 13. dub. 3. n. 35. hanc quoque sententiam ipsi Cajet, qui gloriat eam illustrare, vi sibi esse valde difficultem, hoc enim factis indicant (inquit) tot insolite Dei Sanctorumque invocationes, quibus in sua scriptis explicatione, ac definitione viris est interpres, & Cajeitanus prater solitum expavisi, & magno arguendo sunt eam sententiam eis, vel falsam, vel in intellectu. Hoc ipsum indicat frequentes exaggerationes difficultatē sententiae, quam profundit aliorum Thomistarum, qui post Cajet hanc tundam suscepserunt, iam art. 1. contra gentes cap. 66. Secundum dubium inquit hoc pars propositio difficultatem magnam videbat pati, & Banier. concl. 4. vix possumus intelligere, quarum futura contingenta sunt presentia in eternitate extra suas causas, & Navaret. controv. 52. f. 2. circa finem nostram appetere difficultate in lectione, quod res finis in eternitate, antequam intelligantur esse in tempore, & sic patim loquuntur alii Thomistae, quare cum ipsi sententiam tali sententia, mirum non est, si in Schole D. Th. omnes non habent sectatores, & extra illam nullum prorsus, & merito quidem, quia si legatur D. Th. i.p. q. 14. art. 8. in solutione ad 3. expesse habet, quod est scientia de creaturis futuris sit ab eterno, ipsa tamen creaturas non esse eternas, aut ab eterno, qui sunt quantumlibet, & eternitatem non coexistit, & hoc item colligitur ex discursu, quem habet art. 13. non enim D. Th. sic arguit, res future sunt presentes in tota eternitate, ergo Deus est cognoscit, scilicet unicus ex futurorum coexistentia in eternitate deducuntur eorum presentiam objectivam in ordine ad divinam cognitionem; sed est contra sic arguit, cognoscit Deus futura contingenta, quando erunt, ergo eadem ab eterno cognoscit, quia cum eis cognoscit menutum eternum, quae est tota similitudine, cognoscit omnia similitudine, non successivè, ergo omnia ab eterno sunt Deo presentia scilicet objectiva, nam ex cognitione inferni non potest, nisi presentia objectiva rei cognit in cognoscere; & eodem modo ratiocina-

Mafris. In Sent. Tom. I.

tur p. p. q. 57. art. 3. Sed quicquid sit de mente D. Thomae quā velitgandi Thomistis ipsius onus incumbit, de qua vide ritore potest Fallo. cit. & Pennofus in suo prognaculo humeris libertatis lib. 3. cap. 16. & seq. Averfa p. p. q. 14. sec. 16.

Opposita sententia negat presentiam realem futurorum in

271

aeternitate est extra scolam D. Th. communissima assertio est, folium objective divino intellectui preservia, quatenus propter infinitum lumen, quod habet, suo intuitu fertur in omne cognoscibile, ac per consequentiam in futura, quae ut infra dicimus, post decretum Dei circa illa habent determinatam veritatem objectivam; Unde Thomista patrum consequenter ad sua principia requirit hanc realem presentiam futurorum in eternitate, ut certe, in infallibilitate cognoscatur à Deo, cum enim etiam in eorum sententiā cognoscit Deus futura in suo efficaci decreto, & hoc fieri ab eterno, planè opus non erat pro tali cognitione ad eternam creaturatum existentiam recurrere. Neque dicas id eos scire, ut salvante cognitionem Dei esse intuitivam, quae est rei existentis in se, & in propria existentia, nam revera eam presentiam rerum in Deo ab eterno inveniunt, ut scientiam Dei futurorum infallibilem, & certissimam facient, ad quod omnino impertinetis est ea realis, & physica presentia ab eterno, cum adhuc salvatur, quod a futurori notitia fit intuitiva, si ea cognoscatur in divina essentia suppositi decreti diuina voluntatis, cum sit objectum primatum eminentissimum, & perfectissimum continens objecta secundaria quoad omnes conditiones necessarias ad partem eorum immediatas intuitivam notitiam perducit, & sic presentia futuram secundum causam, & effectum, & actum, quod habet ex tua causa, coexistit actu, & sunt presentia eternitatis, verbis gratia, Antichristus, qui nobis futurus est, jam actu preteriti coexistit, & partem omnia praeterita respectu nostri coexistit, nūc eternitati. Dixi, praesentiam opinionem eam quoniam plurimum Thomistarum, nam multi alii ex scola D. Th. negant, eas tuisque eis opinione, & eis, & rati, ipsum esse locutis de presentia tantum objectiva in eternitate, non autē de reali, & physica, ut expunit Cajet, unde Sylvet, in rosa aurea tra. 3. c. 45. ait hanc esse non posse sententiam D. Th. quia ex sequentiā aliquid contra fidem, id est medium esse ab eterno, nec soliter D. Th. unico verbo probat tam difficiles propositiones, & Egidius Romanus ipsius D. Th. auditor, ac discipulus in castigatorio super hunc articulū negat omnino, hanc tuisque D. Th. opinionem, & Cajeitanus ipsius in hoc articulo fateretur vix illum ex discipulis D. Th. illam queri, & se etiam quindecim annis latuissim, sed nudius tertius dum super commentationem hujus articuli meditaretur, ope D. Th. illius siue veritatem planam, ac in manifesto posuit, id est similes verbis pertinat, quam ait de detinuntur cum Dei lumine, ac D. Th. suffrag. §. circa dicta.

Primò probatur refellido singulos modos, quibus Thomistae hanc realem presentiam futurorum defendere nütur in eternitate, vel enim intelligentes creaturas in propria duratio ne speciat, quatenus in seipso existit simpliciter loquendo, Deo coexistit realiter in eternitate, & hoc sua fide dici, non potest, quia Patres, & Concilia docent nihil ab eterno prater Deum tuisque, & Deum in principio creasse Celum, & Terram; ergo de fide est res creatas in propria duratio, & mensura Deo ab eterno realiter non coexistit, & hoc concedit Cajet, loc. cit. cū ait hanc realem presentiam futurorum in eternitate, non esse in propria mensura duratio creatura, sed in mensura aliena eternitatis divinae, & id est hoc propositionem esse falsum. Antichristus nunc est in eternitate si ly nunc accipiat, ut cognoscit in aliis temporis non potest. Vel intelligentem rem creaturam, cum vere existit in propria duratio reali, etiam vere coexistit toti eternitati Dei, licet non totaliter, & ad equat, & hoc planè verum est in omni sententiā, nam si creatura modo existit, jam Deo cognoscit, quia coexistit est relatio mutua, quae ex ambo extremon existentia resultat, & cum eternitas sit duratio indivisibilis formaliter, & tota simul, divisibilis tamen eminenter, & virtualiter in infinitas partes, quatenus quantum est ex se infinitis partibus temporis realiter fluentis coexistit, & virtutis futuris sit ab eterno, ipsa tamen creaturas non esse eternas, aut ab eterno, qui sunt quantumlibet, & eternitatem non coexistit, & hoc item colligitur ex discursu, quem habet art. 13. non enim D. Th. sic arguit, res future sunt presentes in tota eternitate, ergo Deus est cognoscit, scilicet unicus ex futurorum coexistentia in eternitate deducuntur eorum presentiam objectivam in ordine ad divinam cognitionem; sed est contra sic arguit, cognoscit Deus futura contingenta, quando erunt, ergo eadem ab eterno cognoscit, quia cum eis cognoscit menutum eternum, quae est tota similitudine, cognoscit omnia similitudine, non successivè, ergo omnia ab eterno sunt Deo presentia scilicet objectiva, nam ex cognitione inferni non potest, nisi presentia objectiva rei cognit in cognoscere; & eodem modo ratiocina-

F. 3. ab etero.

ab eterno, sicut in eternitate presentes, non quidem tanquam in propria mensura, aut duratione intrinseca, sed tanquam in mensura, ac duratione extrinseca, & superexcedente; nam si-
cure que sunt in terra aqua vel aere, tanquam in proprio loco,
sunt etiam in Ccelo, vel sub suo Ccelo, tanquam in loco
posteriori ei in etate nitate coexistere. Accedit quod illa co-
existentia est etiam successiva saltem extrinsecè ex parte ater-
nitas, ut dicam statim num. 239, ergo quamvis sit unicum
infans, non coexistit simul omnibus creaturis.

Respondet Cajet. argumento hoc probare tantum res crea-
tas, non coexistere ab eterno Deo, si copula illa coexistit accipi-
tur, ut significaret nunc temporis, non vero, ut significat in-
fans eternitas preciseretur. Contra, quia hoc ipsum est, quod evi-
denter convincit argumentum, nam si res creatae Deo coex-
istunt, ut copula illa refutatur ad insulas eternitatis, ita ut existat
in nunc eternitas, ut in duratione extrinseca; ergo existunt
etiam in propria duratione intrinseca, & in propria actuali ex-
istentia, & totalitate, quia tunc opus est, omnia creata
fuisse, & forte per totum tempus extrinsecum potest cor-
respondere eternitati Dei. Tum quia licet verum sit tempus
omne praepterium praesens & futuri sub eternitate continetur
eminenter, & virtualiter falsum tam etiam esse actu in, vel sub
eternitate, nam ut arguit Doctor p. d. 39. *contra istam eterni-
tas non est ratio coexistendi aliud, nisi existentia, quia illud,*
quod non est nullum potest coexistere, quia coexistere dicit re-
lationem realis; sed relatio non est realis, scilicet fundatur non
est realis; cum ergo tempus praepterius & futurum nullam
habeant existentiam in rerum natura, nullatenus sub eternitate
esse possunt. Tum quia ut arguit ibidem s. *ad argumentum pro 2. opinione*, si totum tempus est simili, utique eternitas
totum ilud absorberet, & complectere simul, nam eternitas
hanc habet vim, & virtutem, ut cunctaque durationes actu
existentes tota simul coexistere possint, sicut immanentes a pa-
vum habeat coexistere cunctum actum existentem. Contra, quia ut su-
per arguit est, concepti neque res existere realiter in duratione
aliens, nisi prius sit existit in propria; Deinde quia si existit
realiter in ea duratione extrinseca, vel habuit a se talis exis-
tiam, etiam creatura, vel a Deo, non prius, ut de se confit, neque
secundum, quia secundum Patres, & Concilii Iulianus omnia in
tempore producit. Dices, habuisse tale esse realiter in eternitate
non ex vi aliquis productionis creatura, que praeferitur in
eternitate, sed ex vi productionis habite in tempore; Contra
qua implicat quod per actionem creatrix produci posset res
bodierna, nam vel actio est simul cum termino suo producio,
vel saltus natura procedit; ergo tanto magis repugnat per
actionem habitat in tempore produci rem ab eterno. Dices,
habuisse tale esse eternum ex vi productionis eternam, & po-
ste habere idem esse realiter in tempore ex vi productionis te-
poralis neque in eternitate impedire, quin de novo pro-
ducatur in propria mensura, ut Cajet. Contra instat Doctor
loc. cit. quia praeferunt quod hoc eterna producio rem
ab eterno in ea actuali existente contradicit scriptura, &
Patribus, quando res habent esse in tempore, vel habent esse
ex vi eiusdem actionis, per quam habentur esse ab eterno, vel
diversa; non prius, quia neque eadem indivisibilis actio
habere pro termino rem jam ab eterno producunt, & tursus
est in tempore; neque secundum, quia idem bis produ-
ceretur in esse, & praeferat dicens omnia semel esse ab eterno
producta, & non iterum esse producta in tempore, quia haec
secundum productio esse omnino supervacanea.

Confutatur hoc totu, quia implicat creaturas existere in
eternitate, tanquam in duratione, & mesura extrinseca, quin
prius existant in propria duratione intrinseca, sed implicat
rem esse in aliquo loco communis & extrinseco, nisi prius fuerit
in aliquo loco proprio, & intrinseco; cum ergo creature non
fuerint ab eterno in propria, & intrinseca duratione, neque
consequetur fuetur in extrinseca. Tum quia ut arguit Doctor
loc. cit. quod est in etiam tanquam in duratione extrinseca,
opus est, quod habeat in eo aliquod esse productum, in ergo
creature non habent ab eterno esse productum, & tursus
est in tempore; neque secundum, quia idem bis produ-
ceretur in esse, & praeferat dicens omnia semel esse ab eterno
producta, & non iterum esse producta in tempore, quia haec
secundum productio esse omnino supervacanea.

Rpondent Bannez, & Nazarius in argumentis Scotti comit. 275
ti fallaciam à secundu quid ad simpliciter, sicut à magis amplio
ad minus amplum, nam res non dicitur propriè existere, nisi
existat sua propria, & adequata duratione, unde licet hoc
propositio sit vera, Antichristus nunc est praesens eternitatis, sicut
ei coexistit, ut nunc significat instant eternitatis, tamē inde
non valer interpropositio de secundu adiacente. Antichris-
tus nunc est, sicut Antichristus nunc existit, quia res non dicitur
esse in isto numero temporis, cum alia sint presentes uni, alia
alio. Nunc temporis, sed intelligendum est esse praesentes eidem
tempore unum, eternitatis alteru, et at, quod cum dicimus crea-
turas omnes esse nunc eternitatis praesentes, intelligendum non
esse de isto numero temporis, cum alia sint presentes uni, alia
ergo est productus, nam tunc tantum res est absoluto productus,
quando est praesens in propria mensura, tunc enim de ea veri-
ficatur simpliciter, quod est. Contra, quia illa consequentia
non est à secundu quid ad simpliciter, sicut si dicieremus, ho-
mo ab eterno haber esse cognitione, & objectivo in Deo, ergo
habet esse, nam existere in eternitate non est conditio distractio-
nem, aut diminuere existere, eò praesertim quia talis prese-
titas, & coexistentia non afferitur à Thomistis esse secundum
aliquod esse diminutum, sed secundum illa esse verum, & reale
existit, ergo optimè tenet illa coexistentia. Antichristus co-
existit Deo ab eterno secundum sicut esse verum, & reale, ergo
secundum tale esse existit ab eterno, nam talis est coexistentia,
qualis est rei existitiae, in qua fundatur. Tum quia si est rei
eterni.

eternitate non est sit impliciter sed esse secundum quid, ergo
res non coexistunt eternitatem secundum esse realis simpliciter,
& actualiter, quod habent in tempore, sed per aliquod esse secun-
dum quid, quod ipso non admittunt. Tum quia non potest al-
iquid existere in duratione aliena, communis, & inadæqua-
ta, nisi prius existat in propria, & intrinseca, ut non potest esse Pe-
trus in hoc anno, nisi sit in aliquo mense anni illius, nec potest
esse in hoc mense, nisi sit in aliquo die istius mense, nec esse
potest in hoc die, nisi sit in aliqua hora hujus diei, que sunt
exempla Zumeri 1. 14. a. 13. d. p. not. 2. uitior ad offen-
dendum res omnes existere in eternitate. Tum quia cum di-
citur Petrus coexistere Deo in eternitate, duo de Petro simul
affirmant unum est existere tanquam predicatum de secun-
do adiacente, quia coexistentia realis super adiacuum rei ex-
istentiam necessariò fundatur, alterum est coexistere alteri,
tanquam predicatum de tertio adiacente, quod non est neque
diminuens, neque dividens, sed potius restituens, quo pre-
dicato valet argueat ad secundum adiacens, ut Petrus est al-
bus, ergo Petrus est, ergo valet illa consequentia, Petrus co-
existit Deo in eternitate, ergo coexistit Deo, ergo etiam in
se existit. Non ergo ostendit, ut ait Zumel citatus sed efficac-
iter affirmare, Antichristus coexistit Deo, non est veritas per
se, & infallsibilis, neceſſaria, sed per accidentem fallibilis, & cogi-
tans. Attamen si bene perpendatur, Scotica ratio nec verbū
quidem facit de certitudine, & infallsibilitate cognitionis an-
gelicis in ordine ad futuram per eorum coexistentiam ad evum;
sed folum urgat, quod sic ut coexistens est Deo sufficiat
ratio cognoscendi futura, ita & Angelo suo modo. Neq; enim
Thomista deducit futura est objective Dei praesentia, quia
sunt in eternitate, quia est duratio independens, & indefinitibilis,
sed quia est duratio tota simul, & indivisibilis, quare cum
evū quoque sit duratio tota simul, & indivisibilis, poterunt fu-
tura illi realiter coexistere, & sic objective intellectui angelico
receptant, nam quod angelus vel evū posse est, & non es-
t, est per accidens ad hanc coexistentiam que secundum
Thomistam fundatur in infallsibilitate eternitatis, non
vero in indefinitibilitate; ergo quoad hoc punctū eadē est ratio
de aeo, aeternitate, atq; id est in eo negatur coex-
istentia realis futurorum, quantumvis sit duratio indivisibilis, &
de tota simul, ita patet negari debet in eternitate, vel certe in
utroq; concedi, quod quidem Thomista etiam non abhor-
tent, tanta est libido tuendi coexistentiam futurorum in eter-
nitate; quorum alias responsiones refutatas vide apud Fa-
brum, Amicum, Vazquez, & alios hac ratione uentes.

Quod tandem probat Doctor, quod etiam praesentia rerū
in eternitate à Thomistis potest, est potibilis, adhuc nō pos-
sunt in rebus actuali existentibus, vero eternitas non fundatur in
aliqua actione Dei circa res, quae in illa sunt, & ita amplecti-
potest res futuras, antequam sunt in propria duratione, ita Thom-
istam quidam apud Lezanum cit. Contra, quia sicut indepen-
denter a creatura, & a quacunq; actione producita, vel conser-
vativa, ad extrā competit Deo esse eternum, ita competit
esse immensum, unde ante mundi productionem ita Deus erat
immensus, & eternus, sicut modo. Tum quia sicut in Deo sufficiat
gutur immensus intrinseca, ac veluti in actu primo, & eī illa
intrinseca perfectio, per quam vnde habet coexistendi cuiusq;
loco possibili, si in actu ponetur, & immensitas extrinseca
ac veluti in actu secundo & eī intrinseca coexistit ad quacunq;
locum extra productum, & actu existente multa duplex
distingui debet eternitas, altera intrinseca, & veluti in actu
primo, & eī illa intrinseca perfectio, per quam vnde habet
coexistendi cuiusq; duratione possibili, si in actu ponetur; &
est eternitas extrinseca, veluti in actu secundo, & eī extrin-
seca coexistit etiam ad quacunq; durationem extra productum,
& actu existente, ita; ideo curit hinc inde omnimoda par-
itas de gerintis ac immensitate. Tum tandem quis jam iu-
perius n. 18. diximus Deum esse suo modo praesentem spatius
quoque extra mundum per negationem corporis, repletis im-
portatis, non quidem praesentia positiva, sicut modo præsens eī
spatio reali replete, sed praesentia quidam negativa per indis-
plicabilitatem importata ab illo spacio, seu negatione corporis re-
pletis extra mundum reporta; quod etiam eodem modo dice-
re debemus servata proportione inter immensitatem ac gera-
nitatem, quatenus ipsa extrinseca terminat coexistentiam
rerū successivam per determinatum temporis differentiā, in qua
successivae res existunt, & hoc quidam ob latitudinem, & exten-
sionem virtualem, quā habet in ordine ad posteritum, præsens,
& futurum, ratione cuius successivae terminat, & per nostram
cogitationem cum fundamento in re etiam fundat relationes
coexistentiae ad gerintes ac immensitate. Tum tandem quis jam iu-
perius n. 18. diximus Deum esse suo modo praesentem spatius
quoque extra mundum per negationem corporis, repletis im-
portatis, non quidem praesentia positiva, sicut modo præsens eī
spatio reali replete, sed praesentia quidam negativa per indis-
plicabilitatem importata ab illo spacio, seu negatione corporis re-
pletis extra mundum reporta; quod etiam eodem modo dice-
re debemus servata proportione inter immensitatem ac gera-
nitatem, quatenus ipsa extrinseca terminat coexistentiam
rerū successivam per determinatum temporis differentiā, in qua
successivae res existunt, & hoc quidam ob latitudinem, & exten-
sionem virtualem, quā habet in ordine ad posteritum, præsens,
& futurum, ratione cuius successivae terminat, & per nostram
cogitationem cum fundamento in re etiam fundat relationes
coexistentiae ad gerintes ac immensitate. Tum tandem quis jam iu-
perius n. 18. diximus Deum esse suo modo praesentem spatius
quoque extra mundum per negationem corporis, repletis im-
portatis, non quidem praesentia positiva, sicut modo præsens eī
spatio reali replete, sed praesentia quidam negativa per indis-
plicabilitatem importata ab illo spacio, seu negatione corporis re-
pletis extra mundum reporta; quod etiam eodem modo dice-
re debemus servata proportione inter immensitatem ac gera-
nitatem, quatenus ipsa extrinseca terminat coexistentiam
rerū successivam per determinatum temporis differentiā, in qua
successivae res existunt, & hoc quidam ob latitudinem, & exten-
sionem virtualem, quā habet in ordine ad posteritum, præsens,
& futurum, ratione cuius successivae terminat, & per nostram
cogitationem cum fundamento in re etiam fundat relationes
coexistentiae ad gerintes ac immensitate.

Tertio principaliter urget Doctor Thomistam ex cotu principiis de aeo angelico, nam angelica duratio est simplex, indi-
visibilis, & tota simul coexistentia temporis futuro, ergo praes-
ens est Angelus toti fluxui temporis, & omnibus ejus partibus, ar-
ideo poterit, & ipse naturaliter, cognoscere futura cogitatio
ex eorum reali praesentia cum ipso, probatur hec ultima con-
sequentia nam Thomista ex reali futurorum praesentia in gera-
nitate arguit Deū infallibiliter futura cognoscere conting-
tia, ergo pariter ex eorum coexistit in eo angelico illa co-
gnoscere intellectus angelicus. Respondet Thomisti non esse
par tem ratione de gerintate, & aeo, quia evum angelicum
est quidem indivisibilis duratio, non tamen cointinet sub se ce-
pus ejus; differentias, sicut continet gerintas, que est infini-

eternitate adhuc non posset esse prima ratio cognoscendi futura; nam quicquid sit de facto, an creatura prius sit in propria duratione, quam in aliena; & extrinseca est eternitas, tamen negari nequit, quia prius ratione intelligatur extirita in propria duratione, quam in extrinseca eternitate, nam concedunt Adversarii idem rem fieri Deo presentem ab eterno, quia extirta est in tempore, sed res extirta in proprio duratione, est sub hac ratione, & formaliter a Deo intelligibilis, neque ut sic potest intelligi per coexistitiam, & praesentialitatem in eternitate, nam haec praesentia est natura posterior, ut diximus, quam rei futuritudo, ideo enim res est praesens in eternitate, quia est futura in tempore, & non est contra; ergo posita ad hunc reali futurorum praesentiam in eternitate, nequit esse Deo prima ratio cognoscendi futura. Tum etiam quia admissa quoque talis praesentia, non est ratio sufficiens omnia futura; etenim praeceps absolute futura, datur quoque futura conditionata, & quidam ad scientiam visionis, sicut liberam scientiam, ut ex inferius dicendis constabit, que nunquam erunt, atque ideo nulla ratione dici possunt existere in eternitate; cognoscit etiam Deus quia nunquam sunt futura, ut v.g. alium mundum non futurum, & haec quoque spectant ad scientiam visionis, sicut liberam, quia eorum determinata non futuritio ex decreto Dei positivo dependet, & tamen realem praesentiam in eternitate habere non possunt. Tum denique quando etiam concedetur esse ratio sufficiens cognoscendi futuram absolutam, non tamen est ratio adequata, aut necessaria, qui adhuc admisisti tali reali praesenti, possunt talia futura sufficiens cogosci in praesentia objectiva, sicut determinata futurorum veritate, quam habent ex divino decreto, ut seq. disp. cōstat.

ARTICULUS SECUNDUS.

Thomistorum argumenta diluvuntur.

280 Primum arguit ex Patrum auctoritate docentium omnia est, se Deo in eternitate praesentia, unde negant in Deo praescientiam, & solum concedunt scientiam, quia praesentia dicit respectum ad futurum, scientia vero ad praesens, quibus suffragatur quoque Sacra Scriptura in pluribus locis, ut Job. 14. *Numerus mensu apud te est*, quas Patrum auctoritates nempe Anselmi, Augustini, Boetii, Gregorii, & aliorum verbatim refutant Thomista, & ex autoribus nostris sententia Vaf., Suisinchi, Vulpes, & fuisse non minus, quam accurate Fabiolus loc. cit. Non valer, inquit responsio Scotti loc. p.d. 39. in fine ubi illi auctoritates omnes sanctorum, quia videtur sonare omnia esse praesentia eternitatis intelligendas esse, non de praesentia reali, sed objectiva, & in ratione cognoscibilis, & non tantum cognoscibilis quasi cognitione abstractiva, sicut rosa non existens est praesens intellectui mei per speciem, sed de cognitione vera intuitiva, quia non aliter Novis Dei facias, quam si ex Aug. 5. Genes. c.2. & ita perfecte sunt praesentialiter cognita ab intellectu divino fienda sicut facta. Non valer, quanvis enim aliqui possint dic explicari, sunt tamen nonnulli, qui expreſſe loquantur de praesentia reali, ut Anselm Theod. Ricard. qui modum etiam ex nostris concedit Suisinchi. 39. & praesentia duo loca affectur ex Aug. que nullum dicunt admittere tergiversationem. Primus affectur ab Alvarez li.2. de auxiliis disp. 8. ex soliloquio c. 3. *quod ego per successus diem*, & *temporalem*, *bini ad mille annos hinc temporaliter expetio*, in *concepit eternitatis tua jam factum est*. *Quod futurum est iam factum est*, quia verba explicari non possunt de sola praesentialiter objectiva, nam futura si solum existens objectiva praesentia in eternitate, non dicitur etiam jam esse facta in eternitate. Alter adducitur a Navaret. contr. 42. f.2. concl. 3. ex ser. 11. de verbis Domini circa illud ad Ephesi. 1. *elegit nos in ipso ante mundi constitutionem*, ubi ait Aug. non *valer, eos, quos ab eterno habuit in sua praesentia*, & in sua praesentia, hoc est; explicat Navaret, in esse objectivo, & in esse reali.

291 Respondeo te vera Patres universaliter loqui de praesentia objectiva, nihilque aliud valuisse illo loquendi modo, quam futura ita perfecte a Deo cognoscit, antequam fiant, ac si praesentia esset, ut exponit Scorus, & talem esse eorum sensum Fabiolus deducit ex ipsorum evidentiissimis verbis dubit. 5. per totam, quae hic omisito brevitatis causa, & in codice sensu negant praesentiam futurorum in Deo, quatenus nempe significat confusum eorum cognitionem, & imperfectionem notitiam, quam sit praesens, sicut contingit in intellectu nostro perfectius penetrante omnem conditionem objecti praesens, quam absens, sive praeterita, vel futuri; unde quia praesentia ex sua propria significacione est rei non praesens, sed absens, & futura, scientia vero est cognitione certa, & evidens rei praesens,

Ref.

Secunda Obiectio ducta ex infinite, & indivisibili- tate eternitatis.

Dicinde arguit Thomista rationibus, & primum quidem ex infinite, indivisibilitate, & similitate eternitatis, quam rationem validè urget Bannez, & Nazarius loc. cit. Gonzalez disp. 43. Navaret controver. 52. Cabreta tom. 3. in 3. p.q. 52. art. 1. disp. 13. & alii passim hoc modo. Eternitas est indivisibilis duratio simpliciter infinita & tota similitud, que fin aliqua successione continet omne tempus praesens, praeteritum, & futurum; ergo omnia futura nobis sunt illi actu realiter praesentia; probatur consequentia, quia alias non continetur indivisibiliter, & sine successione omnes differentias temporis, sicutdem aliquando est realiter praesens aliqui rei temporali, cui tamen ab eterno non fuerat realiter praesens.

Quæst. VII. De coexistentia rerum in eternitate. Art. II.

89

Respondeo hoc idem argumentum, & adhuc cum maiori efficacia; & evidencia urgenter. Scro. p. d. 39. f. alter ponitur hoc modo, si totum tempus posset simul esse extra, nunc eternitatis, est itum praesens toti isti temporis, sed licet tempori repugnet propter eius successionem simili esse, nihil tamen propter hoc perfectionis collitum eternitati, ergo ipsa eternitas modo est aquae praesens toti temporis, & cuilibet existenti in tempore, cui argumento occurrit Doctor in fine questionis 3. ad argumenta pro 2. opinioni, his verbis, si totum tempus effet simili eternitas praesens illud. Ita concedo quod eternitas, quantum est ex se, habeat infinitatem sufficientem ad comprehendendum totum tempus, si totum simili est; sed quantumcunque ponatur immensitas à parte unius extremi, propter quam ipsum posset coexistere cum quantumcunque in altero extremo, & cum coexistentia dicat relationem realem inter duos extremos, & ideo requirit ambo; propter immensitatem unius extremi non potest concludi coexistentia ad alterum, nisi tantum ad illud, quod coexistit de alio extremo, & ideo omnia illa argumenta procedunt ex sufficienti, scilicet ex immensitate eternitatis, ex qua non sequitur coexistentia, qua dictio relationem ad alterum, nisi habeatur aliquid in alio extremo, quod posse illi terminus coexistentia cum isto fundamento, & tale non potest esse non eius, quale est omnis tempus praesens Doctor, ex qua doctrina patet ad infinitatem eternitatis sufficere, ut quantum est ex se posset omnes durationes sine illa sua mutatione continere, quando actu erunt, sicut ad infinitatem immensitatis sufficit, ut posset sine illa sua mutatione omnia loca possibilia continere, quando actu ponentur in se, ut ibi exemplificat Doctor. Itaque ad argumentum in forma distinguo antecedens, eternitas continet omnes tempus &c. non continentia formaliter, & actualiter, sed virtualiter, & potentialiter, sicut in actu primo, in quantum scilicet, ut explicabit Doctor, habet infinitatem sufficientem ad coexistendum cuicunq; temporis differentie, quando ponetur in se, & si totum tempus simul est ab eterno, toti illi coexistet, & quod nec ab eterno, nec modo toti illi coexistat, non est ex defactu sui, sed temporis, quod non simili, sed successivo existit.

282 At contra replicat Gonzalez, & Cabreta, implicat, ut in tempore incipiat eternitas actu continente praesentialiter aliquid, quod ab eterno non continetur; quia tunc ab eterno non percederet omnes differentias durationum, arque ita non est simpliciter infinita in genere durationis; tunc quia aliquid ei accresceret successu temporis pertinet ad propriam rationem durationis infinitae nempe actu praesentialiter contingere omnem aliam inferiorem durationem. Repugnat alius ipsum de continentia formaliter, & actualiter, sicut vertit se de virtuali, & in actu primo, neque inconveniens tribueret Deo ex tempore aliquam praesentiam realiter actualem, novam, & successivam, quia hac non tribuitur per aliquam rationem realium sibi in tempore formaliter, & intrinsecè additam, sed per solam novam extrinsecam creaturæ existentiam, & plane negare nequit, quia in principio creationis mundi, sicut divina omnipotentia incipit dicere creaturam ad extra ob coexistentiam creaturam novam: ita eternitas, & immensitas ceperunt habere cum creatura producita aliquam extrinsecam coexistentiam, quam ante non habebat, & si hoc concedunt Thomista de omnipotenti, ac immensitate, nescio qua de causa id negant de eternitate; ad primam assumptionem probacionem dico, eternitas ab eterno pertingeret omnes temporis differentias virtualiter, non formaliter, & actualiter nisi in tempore, sicut dicitur de omnipotenti, & alioquin pariter dicendum est divinam omnipotentiam ab eterno realiter, & actualiter productionem hujus mundi, imo & omnipium possibilium atrigile; ad aliam probacionem negatur aliquid crederet eternitas spectans ad intrinsecam durationem infinitam ex coexistentia ad res temporales, cum hoc importet ex parte ipsius solam extrinsecam denominationem, sicut a pari ex nova coexistentia ad locum realem de novo producuntur nihil accrescit intrinsecum divitiae immensitatis, sed sola extrinseca denominatio.

283 Sed instat Nazarius controver. 3. cit. conclus. 1. quia si ab eterno non continetur eternitas alias durationes inferiores, sed capillat in tempore alias continentes & illi coexistere, tunc in eternitate daretur successio. Respondeo, daretur successio intrinseca, nego, extrinseca quatenus coexistit extrinseca rebus in se intrinseca successivis, & concedo, ut dixim. 239. in quo nullum est inconveniens. Sed urges adhuc, non potest dari praeteritum, & futurum in ordine ad aliquam durationem, nisi tali duratio in se habeat partes praeteritae, & futuras, ergo cum eternitas sit unum nunc omnino indivisibiliter repugnat dari praeteritum, & futurum successivum per ordinem, nisi tamen quod est praeteritum, aut futurum ad totum diem adequate sumptum.

Tertia obiectio ab exemplis.

284 Tertiò probant coexistentiam futurorum in eternitate ex variis exemplis, primum sumitur ex D. Th. 1. contra gentes cap. 66. ubi indivisibilis nunc eternitas comparat centro, res vero temporales comparat lineis ab eodem centro ductis ad circumferentiam; sicut enim omnes hujusmodi lineæ, licet distent, inter se, a centro tamen non distant, sed sunt illi praesentes, ita quoque res que temporis flūxiūbi succedunt, & longis inter se spatiis distant, simili sunt

pre-

cessu prima antecedentes partem, cum in altera dicitur *eternitas mensura prehabentis*, &c. vel hoc intelligitur in genere cause efficientis; & hoc pacto auctor eternitatem esse mensuram sic in se prehabentem omnes perfectiones rerum temporaliuum, quia huc ad omnipotentiam spectat, non ad eternitatem; vel intelligitur in genere cause exemplaris, ita quod eternitas fit mensura perfecti omni aliarum durationum, & hoc modo conceditur, sed non est ad rem, cum hic sit ferme de mensura durationum, & non quoad perfectionem, sed quoad quantitatem, & extensionem in durando; si deinde intelligatur de mensura durationis in hoc sensu, tunc tursus sit distinguendum, vel enim est ferme de mensura actuali, sed actualiter prehabent in se omnes perfectiones rerum temporalium, & tunc negatur, eternitatem sic actu prehabent in se ceteras durationes; si tandem est ferme de mensura virtuali, si utique verum est, sed non concludit intentum, quia in causis liberis, siue est *de causa ex extra*, non licet ex virtualitate deducere actualitatem, ut patet in omnipotencia, que omnes creaturas prehabent, et in virtute, & tamen hinc non sequitur, quod necessario eas prehabent in actu.

298 Ad 2. verum est alius punctum de mensura eternitatis ad suum proprium; ac in finis mensuratur comparata, quod est esse de finibus; falsum verò si compararet ad mensuratum extensum cum mensuratio actuali in genere durationis, omnis enim mensuratio in quocunque genere, dummodo fit actualis per supponit esse actu id, quod actualiter per illam mensuratur; quod vero si mensura universaliter tempore, & ipsius tempus continens infert quoque actualiter mensuratiem per supponit ad mensuratum; & quod a dualem continentiam in actu secundo pre-supponit ad contentum, cum enim, & mensuratio, & actualis continentia inter duos terminos actu existentes contineri debet, & ambos illos necessario in rectum naturae presupponere debet, sed tantum infert in actu prima pre-supponit ad omnia mensurata; ac pariter in actu primo, & virtualliter alias durationes in se continere. Ad 3. quamvis tempus per-supponi necessario debet ad actualiem mensurationem, & continentiam in eternitate, quia; quod non est actu, nequit mensurari actu per-sensu mensura, nec actu contineri in superiori duratione, hinc tamen non sequitur, eternitatem dependere a tempore, neque in actu primo; quia habet posse mensurare, & alias durationes continere independenter ab eo ex sua infinita perfectione, neque in actu secundo, quia tempus praesupponit actuali mensuratio, & continentias, tanquam terminus passus, ut feliciter mensuratur, ac continetur. Ad 4. cum actu secundus mensuratio, & continentia posule inter duos terminos actu realiter existentes exerceri, ut res temporales mensurantur actualiter ab eternitate, & in ea continentur actu in extensio, & communis duratione, plane opus est res temporales prius esse in tempore, & in propria, ac intrinseca duratione, per quam formulariter dicunt indesinens existere, unde esse in tempore concurreat saltem, velut necessaria conditio, ut mensurantur eternitate, & sint in illa, unde negari debet alius punctum.

Concludimus ergo pro totius questionis epilogo. Deum etiam
sitatem sive alteritatem non coexistere nunc rebus futuris, neque
jam præteritus loquendo de actuali coexistentia in actu secundo,
sed futuris coexistit, quando actu erunt, sicut præteritus
coexistit quando actu fuerunt, & hoc abfusus ab illa profutus sui
mutatione, & successione fui intrinsecus; unde iste sunt falsæ
Antichristi effacta in alteritate; Adam autem existit in alter-
itate; sed debet dici, Antichristus erit in alteritate, Adam
fuit in alteritate; sed etiam patiens alteritatem non continet a-
ctu, nisi praesentem durationem fluentem, nam autem præte-
rita tempora, vel futura, & ratio est, quia licet continentia
virtualis in actu primo sit tota simul, & infinita, & virtualiter
pertinet omnes durationes tam factas, quam febilites infinitas,
& hæc Deo conveniar ab eterno, attamen continentia
actualis in actu secundo est in tempore, & aliquando incipit,
& variationem admittit, nec necessariè est infinita, sed potest
esse finita, & modo major, modo minor, immo simpliciter nul-
la fuit per totam alteritatem usq; ad creationis principium;
Et quando dicitur genititas ambi omnes tempora, hoc non est
intelligendum actualiter; sed in actu secundo, sed virtualiter,
& in actu primo, in quantum habet ex sua infinita perfectio-
ne, omni tempori coexistere posse. & quod talis coexistentia
non sit tota simul in actu non provenit ex parte alteritatem,
sed rerum temporalium, quae non sunt simul in actu, quia si es-
sent simul, unique omnibus illis simul coexistret.

QUESTIO OC

De divina simplicitate.

An divina simplicitas cohæreat cum pluralitate formalitatum in Deo , ubi examinatur sententia,
Poncii recentioris Scotizæ.

Ponca Recitation Scottie

Plane mens non erat hanc pretiatae questionem, cum eius
resolutio factis constet ex dictis q. 2. de distinctione attribu-
torum ab efficiat, & inter se invicem, praecepit in solutione
objectionis tertiae sub n. 77. ex summa Dei simplicitate deducere contra formalem attributorum, ac relationem distinctionem ab efficiat. Verum quia post hanc completam disputacionem de divinis attributis, tam in communione, quam in particu-
lari, pervenit ad manus Curfus Philosophicus P. Poncii
Parisiis excusulus, in quo pluribus occurrunt impugnationibus sua
doctrina a me factis in Metaphysica, & occasionem hujus mate-
riæ, de qua inter nos est diffiduum in tuenta divina simplicitate
admissa pluralitate formularum in Deum ex natura rei di-
stinguenda, originis veluti, ut etiam in aliis, & alio latere.

298 Ad 2. verum est alius punctum de mensura eternitatis ad suum proprium; ac in finis mensuratur comparata; quod est esse diuinum; falsum verò si compararet ad mensuram extensam cum mensuratio actuali in genere durationis; omnis enim mensuratio in quocunque genere; dummodo fit actualiter per supponit esse actu id; quod actualiter per illam mensuratur; quod vero si mensura universaliter tempore; & ipsius tempus continens infert quoque actualiter mensuratiem; per supponit ad mensuratum; & quod a dualem continentiam in actu secundo pre-supponit ad contentum; cum enim; & mensuratio; & actualis continentia inter duos terminos actu existentes contineri debet; ambos illos necessario in rectum naturae presupponere debet; sed tantum infert in actu prima pre-supponit ad omnia mensurata; ac pariter in actu primo; & virtualliter alias durationes in se continere. Ad 3. quamvis tempus per-supponi necessario debet ad actualiem mensurationem; & continentiam in eternitate; quia; quod non est actu; nequit mensurari actu per-sensu mensura; nec actu contineri in superiori duratione; hinc tamen non sequitur; eternitatem dependere a tempore; neque in actu primo; quia habet posse mensurare; & alias durationes continere independenter ab eo ex sua infinita perfectione; neque in actu secundo; quia tempus praesupponit actuali mensurati; & continentias; tanquam terminus passus; ut feliciter mensuratur; ac continetur. Ad 4. cum actu secundus mensurati; & continentias posuleat inter duos terminos actu realiter existentes exerceri; ut res temporales mensurantur actualiter ab eternitate; & in ea continentur actu in extensione & communis duratione; plane opus est res temporales prius esse in tempore; & in propria; ac in finie duratione; per quam formulariter dicuntur indesinens existere; unde esse in tempore concurreat saltem; velut necessaria conditio; ut mensurantur eternitate; & sint in illa; unde negari debet alius punctum.

Concludimus ergo pro totius questionis epilogo, Deum etiam
situa ex parte temporis non coexistere nunc rebus futuris, neque
jam praeteritum loquendo de actuali coexistencia in actu secundo,
sed futuris coexistere, quando actu erunt, sicut praeteritum
coexistit quando actu fuerunt, & hoc abesse quia a protus fui-
matio, & successio fibi intrinsecas; unde iste sunt falsae
Antichristus est actu in eternitate; Adam autem existit in eternitate;
sed debet dici, Antichristus erit in eternitate, Adam
fuit in eternitate; sed etiam patiens eternitas non continet a-
ctu, nisi presentem durationem fluentem, nam autem praete-
rita tempora, vel futura, & ratio est, quia licet continentia
virtualis in actu primo sit tota simul, & infinita, & virtualiter
pertinet omnes durationes tam in factis, quam feribiles infinitis,
& haec Deo conveniarat ab eterno, attamen continentia
actualis in actu secundo est in tempore, & aliquando incipit,
& variationem admittit, nec necessarii sunt infinita, sed potest
esse finita, & modo major, modo minor, immo simpliciter null-
a fuit per totam eternitatem usq; ad creationis principium;
Et quando dicitur eternitas ambi omnes tempus, hoc non est
intelligendum actualitatem, sed actu in actu secundo, sed virtualiter,
& in actu primo, in quantum habet ex sua infinita perfectio-
ne, omni tempori coexistere posse. & quod talis coexistencia
non sit tota simul in actu non provenit ex parte eternitatis,
sed rerum temporalium, que non sunt simul in actu, que si es-
sent simul, utique omnibus illis simul coexistaret.

Quæst. VIII. De divina simplicitate cur stet &c. Art.

finitione statum additionum, sicut sicut in conclusione appendicis apologeticæ. Præterea ejusdem dicti falſitatis nil apud me reperire, quod vel apparetur falsificari obiectiōnibus suis adhuc manifeſtè cōvincit ex ipsoſem statum additionum progreſſu, etenim ut quisque poterit experiri valde fatigatur ad respondendum, & pleniusq[ue] solutum unum, vel alterum argumentum etiam breviſimam a me propositum, propter ſolutione integras impletum columnas, signu evidens impugnationes meas, aut propugnationes, vel veritatem continet, vel falso item aliquam veritatis apparentiam praeferebat; si enim ne hoc, nec illud continent, ad quid tantum fatigari, totq[ue] verbis abſci, necesse proiecere; plane argūmenta, vel ſolutiones nequidem veritatis ſpecimen habentes, uno vel altero verbo expeditiuntur; ergo progreſſus ipse fuerunt additionum fidem colligi hinc diuī, quod nil apud me reperitur, quod ſuis oblationibus vel per apparentiam ſatisficiat. Ad id quod tandem protestat nolle mihi amplius responderem, quantumcumque in me confirmationem doctrina ferat, dicō, quod erat melius feciſſet, si prius fanum id confiūlum arripuerit, lacrima namque meridianā clarius conat ne accipideat ſum, nam hec ultimas additiones pacate animo ſcripsi, & studio veritatis aperienda, ſed ſemper turbida mente, ac exercitata bile ex affectu proprietatem deſtendendā ſentientia, ut ex ipſiſmet eius verbis colligitur in additione facta ad quā. id. 7. 1. prop̄ finem queriſtions, & plane Jam in hoc conſilio conveniunt, quia nec egi ulterius ſecundum contendere volo; & ſicut epi non curat reputare ea ad ea, que fuſe propuliſſonē contra ſuam appendicem apologeticanā locū, sic nec ego curabo adhucum ſcriptare ac ea, que nuper contra me ſcripīt in his ultimis suis additionibus me interdum coegerit occidere prompta morte. Hinc tamen ex induſtria unam, vel alteram statum additionum ſucepti examinandum, ut prudens lector videat, quām verum sit quod dixi, ex solo contentione, ac emulatioſis q[uo]d illa ſcripsiſſe, difficultates subterfugeat, non folvere, quampli imponere, qua non dixi, & tandem mecum plus contumelie agere, quām rationib[us], quod plane ſolū ſufficeret, ut omnium eiſi dicta, vel potius diſcretia meritū ſine illa responseſe d'intermitteret; ſed quia sapientibus, & inſipientibus debitior ſunt in arenam defendo.

Itaque ludis; & quæ ad contumelias pertinent dimisit; ad feria defendunt in proposita questione Thomista vociferant Scoticas compositionem metaphysicā in divinis evicta ne posse, si femel admittant distinctionem formalē aet attributōrum ab essentiā, ac etiam inter ea que fit actualis distinctione ex natura rei, etiam minor distinctione reali; fundante ut illa quæ compoſitionē est distinctionē unio, qui si finē stincta realiter est compositionē physice vel per se, vel per accidens, vel per saltem per aggregationem, si vero finē distinctionis tam formaliter, compositionē est metaphysica, qualis est in animalitatē, & rationalitatē, humānitatē, & visibilitatib; animalium, & suas potentias in nobis sententia; si ergo ad mixtū pluralitatem formalitatis in Deo ex natura rei distinctione invideatur necessario, sequi cōpositio metaphysica in Deo.

ARTICULUS PRIMUM

Cur admissa pluralitate formalitatum in Deo non ledetur summa eius simplicitas.

Ratio communis Scotistarum, cur ad missa pluralitate formularium in Deo non collatur summa ejus si implicatis, jam adducatur et disp. 6. Met. qu. ii. n. 26 & 22. & fufus sup̄a declarata qua. hujus disp. n. 79, & seq. nimurūm cum formaliter attributorum distinctione tam ab essentia, quam inter se in vicem summam simpliciter adhuc coherere figura metaphysica compositionis, quia superstitat inter animalitatem, & rationalitatem, quia ut duo talem efficient compositionem opus est, quod unum ab altero realiter distinguatur, vel salē non sit perfecte idem cum illo, quia nihil est in potentia ad se ipsum, unde licet compōsi. distinctionem necessariā infert, quia pars ut componentes debet esse ab alia comparte diversa, sed tamen distinctionē conatur inferre compositionem, nisi sit realis; ex quo patet falsum esse, quod in argumento Thomistarum assumentur, distinctionem scilicet formalem sufficiat ad compositionem metaphysicam, non enim realitas generica cum differentiali compositionem faciunt metaphysicā, eo quod formaliter distinguuntur ab invicem, sed quia non sunt perfecte idem realiter inter se, sed tantum ratione tertii, in quo uniantur & identificantur; unde cū identificantur rationem, & attributorum in Deo cum divina essentia sit perfectissimā ratione infinitatis, cuius munus est in ente infinito identificare illi omnes realiter identificabile, tali summa idem realitas omnem excludit compositionem, vel componibil-

5

34-303